

4 Viac počúvať, lepšie svedčiť

Katechéza v Roku Vendelína Javorku / Jún 2026

Ježiš „hlásal evanjelium o kráľovstve“ (Mt 9, 35), stručne popisuje evanjelista Matúš ďalší aspekt Ježišovej misijnej činnosti. V predchádzajúcich katechézach sme uvažovali o misionárovi ako o tom, kto má nohy posla radostnej zvesti a ústa, pripravené učiť podľa vzoru Ježiša Krista. Dnes sa, bratia a sestry vo viere, zameriame na misionára ako na ohlasovateľa, ktorý načúva na všetky strany, aby bol za každých okolností poslom dobrých správ.

Svätý Jakub radí: „Vedzte, bratia moji milovaní: každý človek má byť rýchly, keď treba počúvať, ale pomalý do reči“ (Jak 1, 19). Misionár je prvý, kto sa musí riadiť touto zásadou. Nejde o to, aby rozprával pomaly. Dobrý misionár počúva štyrikrát, než raz prehovorí. A jeho uši sa nikdy „nevypínajú“.

Misionár obracia svoje uši na všetky strany

Misionár obracia svoje uši na všetky strany – k Bohu, vlastnému srdcu, Cirkvi a k človeku, ktorého má pred sebou.

- **Nahor – k Bohu.** Misionár je v prvom rade „poslucháčom Slova“. Skôr než otvorí ústa, snaží sa sám zachytiť Boží hlas. Páter Javorka bol majstrom tohto načúvania – jeho publikované duchovné cvičenia s príznačným názvom *Duch viery*⁴ sú ovocím hodín strávených v tichu pred Pánom. Vedel, že kto nepočúva Boha, nemá svetú čo povedať.
- **Dovnútra – k vlastnému srdcu.** Misionár skúma svoje vlastné motívy. Pýta sa: „Hovorím z lásky, alebo z pýchy? Chcem človeka získať pre Krista, alebo pre seba?“ Z náznakov Javorkovho nástupcu v Šanghaji sa zdá, že tam misionár zažil konflikt, pre ktorý bol neplánovane povolaný späť do Ríma. Zakúsil, že aj prílišná horlivosť bez dostatočnej citlivosti môže naraziť na múr neprijatia. Aj on sa musel učiť stíšiť vlastné ego, aby cez neho mohol prehovoriť Kristus.
- **Okolo seba – k hlasu Cirkvi.** Ohlasovateľ nie je osamelý bežec. Načúva Cirkvi, lebo v misii je jej tvárou. Kým Javorka žil v slobodnom svete, udržiaval pravidelný kontakt s predstavenými a Cirkvou. Po návrate do vlasti bola jeho komunikácia sledovaná a obmedzovaná Štátnou bezpečnosťou. Napriek izolácii v žilinskom byte si však našiel spôsob, ako byť s Cirkvou v kontakte – pravidelne počúval Vatikánsky rozhlas. Hoci bol umlčaný, jeho uši zostali spojené so srdcom svetovej Cirkvi. Vernosť pápežovi bola preňho zárukou, že jeho svedectvo zostane autentické.
- **Pred seba – k človeku.** Misionár načúva tomu, komu chce ohlásiť evanjelium. Snaží sa najskôr zachytiť jeho radosti a nádeje, bolesti a otázky. Javorka nehlásal „do prázdna“. Svojimi slovami sa snažil odpovedať na to, čo trápilo srdcia jeho poslucháčov.

Hlása evanjelium

Načúvaním Bohu, človeku, svojmu vnútru a Cirkvi sa misionár pripravuje na hlásanie. Veľmi trefne to vystihol Izaiáš, keď hovorí: „Pán, Boh, mi dal jazyk učeníka, aby som vedel milým slovom posilniť unaveného. Každé ráno prebúdza môj sluch, aby som počúval ako učeník.“ (Iz 50, 4 NVg).

Je mnoho tém, ku ktorým by sa mohol vyjadriť. Možno by práve rád povedal pár kritických slov na adresu predstaviteľov štátnej moci, najmä ak je to moc nespravodlivá, s akou prichádzal do styku páter Javorka. Alebo by radšej hovoril o diablove a pekelných trestoch. Prípadne o tom, ako neúctivo sa niektorí správajú ku kňazom a rehoľníkom. Ale jeho poslaním je hlásať evanjelium o Božom kráľovstve, Izaiášovými slovami: „milým slovom posilniť unaveného.“

⁴ JAVORKA, V., *Duch viery*. Trnava: Dobrá kniha, 2017.

To neznamená, že sa nebude vyjadrovať k citlivým témam, že nebude hovoriť o hriechu, nespravodlivosti, nemravnosti alebo večnom treste. To nesmie zamlčať. No nič z toho však nie je hlavnou témou jeho ohlasovania. Tou je totiž vždy evanjelium – radostná zvesť o záchrane.

Z niektorých dochovaných kázní pátra Javorku vidno, ako dobre si túto metódu osvojil. V jednej z nich hovorí o piatom Božom prikázaní *Nezabiješ*. Ale jeho témou nie je hriech či trest, ale evanjelium. Preto má príhovor názov „Náboženstvo chráni tvoj život“.

„Kto nám najlepšie zabezpečuje život?“ pýta sa náš misionár a hneď si aj odpovedá. „Náboženstvo. Život je najdrahší poklad, ktorý máme. Keď horí dom, palác, ponecháme ho plameňom, ale život ratujeme...“ Nezamlčí, že vražda ktoréhokoľvek človeka z pomsty, závidi či nenávisti, aj toho nenarodeného, je ťažký hriech. Ale hneď to obráti na evanjelium a ukáže, že vďaka Božiemu zákonu „smelo môžeme kráčať vo dne i v noci, bezpečne, i sám, i s druhými.“⁵ Teda aspoň tam, kde si ľudia ctia Desatoro. Keď spomína na svoje pôsobenie v Ázii, o domácom obyvateľstve hovorí pekne. Len jedno im vo svojich spomienkach vytkne: „Desať Božích prikázaní platí len po Suez!“⁶

Načúva uprostred slov

Niektorým ľuďom sa vraj stáva, že keď začnú hovoriť, „odpoja“ sa im uši. Misionárovi sa to stať nemôže. On načúva aj vtedy, keď sám hovorí. Vníma tri dôležité zdroje:

- **Reakcie poslucháča.** Hľadá v očiach človeka iskru zvedavosti alebo, či sa neuzatvára. Ak misionár cíti odpor, musí vedieť stíšiť hlas alebo zmeniť tému. Tlačiť na pílu nie je hlásanie, ale dobývanie. Tiež si všima, či nepoužíva náboženský jazyk, ktorému druhý nerozumie. Vtedy sa vracia k jednoduchším obrazom.
- **Hlas Ducha Svätého.** Uprostred rozhovoru sa misionár v duchu pýta: „Mám teraz pokračovať, alebo mám radšej mlčať a len tu s ním byť?“ Niekedy treba prestať s hlásaním teórie a radšej prejavíť trochu súcitu.
- **Vlastný tón hlasu.** Misionár načúva sám sebe, či jeho hlas ešte stále nesie „dobrú zvesť“. Ak v ňom začne zniet nadradenosť („ja viem a ty nie“), posolstvo je zničené. Načúvať sebe znamená kontrolovať, či som stále v službe lásky.

Čo môžeme urobiť v tomto mesiaci?

Bratia a sestry, vstúpili sme do misionárskej školy Vendelína Javorku. Na čo sa zameriame tento mesiac? Najbližšie týždne môžeme využiť na cvičenie sa v používaní uší a úst ako misionári. Pomer je 4:1. Najprv načúvajte – Bohu, svojim vnútorným motiváciami, Cirkvi a človeku, ktorého máte pred sebou.

Minulý mesiac sme vás vyzvali, aby ste si vytvorili zoznam piatich ľudí, ktorí podľa vás potrebujú Krista. Načúvajte im. Načúvajte Bohu a pýtajte sa, čo si o nich myslí on. Načúvajte svojmu vnútru: prečo ste si zapísali práve týchto päť mien?

Tiež sme vás minulý mesiac vyzvali, aby ste si pripravili krátke svedectvo viery. Dnes sme si predstavili dôležitú zásadu, ktorou je ohlasovanie evanjelia (radostnej zvesti). Prepracujte svoje svedectvo podľa tejto zásady tak, aby bolo pre druhého *milým slovom, ktoré ho posilní*. A hľadajte možnosť, ako sa oň podeliť s ďalším človekom z vášho zoznamu.

Modlitebné úmysly

- Pane, prosíme ťa za ľudí, ktorí žijú v neslobode a prenasledovaní: daruj im vnútornú silu pátra Javorku, aby aj uprostred temnoty a utrpenia dokázali svedčiť o tvojej prítomnosti.
- Pane, prosíme ťa za pochybujúcich a hľadajúcich: pošli im do cesty svedkov, ktorí im nebudú vieru vnucovať, ale svojou radosťou a láskou ich pritiahnu k tvojmu kráľovstvu.

⁵ JAVORKA, V., *Prednášky a príhovory*. Trnava: Dobrá kniha, 2019, s. 33.

⁶ ĎURECH, J., *Kresťanstvo a Čína*. Martin: 2018, s. 163.